

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันมีอาชญากรรมประเภทหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อสังคมหรือประเทศชาติอย่างมหาศาล คืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นการกระทำความผิดโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีเกียรติยศ ชื่อเสียงในวงสังคมชั้นสูง และใช้วิถีทางของอาชีพในทางธุรกิจประกอบการกระทำความผิดต่อกฎหมายบ้านเมือง¹ ผู้กระทำความผิดจึงมักจะเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญ สามารถใช้วิธีการและเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูงในการกระทำความผิด โดยมีวัตถุประสงค์หรือมีเหตุจูงใจในการกระทำความผิด คือความต้องการเงินหรือผลประโยชน์ที่มีมูลค่ามหาศาล และเมื่อประกอบรวมกับความเฉลียวฉลาด การมีบุคคลิกภาพที่ภูมิฐานเป็นที่น่าเชื่อถือแล้ว ก็ยิ่งส่งผลให้สามารถใช้กลอุบายหลอกลวงทรัพย์สินไปจากเหยื่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจได้ง่าย แม้ว่าผลประโยชน์แต่ละรายจะมีมูลค่าเล็กน้อย แต่หากมองโดยรวมแล้วผลตอบแทนที่ได้รับจากหลายๆ รายรวมกันจะมีมูลค่ามหาศาล สามารถที่จะทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศชาติโดยรวมขาดเสถียรภาพได้ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประเทศชาติโดยรวมและความมั่นคงของประเทศด้วย ซึ่งหากสังคมมีความเจริญล้ำหน้าไปเพียงใดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจก็จะพัฒนาล้ำหน้าตามระบบเศรษฐกิจ โดยมีความลึกซึ้งในรูปแบบต่างๆ มีการอาศัยเทคโนโลยีที่นำสมัยมาใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชญากรรม ซึ่งอาชญากรรมประเภทนี้จะมีการศึกษาพัฒนา มีการถ่ายทอดในการคบหาสมาคม มีการวางแผนการต่างๆ เป็นอย่างดี ทำให้มีความซับซ้อนเป็นไปตามโลกของการดำเนินธุรกิจ ซึ่งลักษณะของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจจะมิได้เปลี่ยนแปลง แต่รูปแบบหรือวิธีการในการก่ออาชญากรรมหรือการกระทำผิดนั้นจะเปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญทางด้านการศึกษา การคมนาคม เทคโนโลยี และวิทยาการคอมพิวเตอร์ โดยส่งผลให้การกระทำผิด เช่น การลักทรัพย์ การฉ้อโกงประชาชน และการกระทำผิดแบบอื่นๆ เป็นไปได้อย่างแนบเนียน รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ² นอกจากนั้นยังอาศัย

¹ วีระพงษ์ บุญญากาศ, อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด บี.เจ. เพลท โปรเซสเซอร์, 2540), หน้า 148.

² ประธาน วัฒนวาณิชย์, "อาชญากรรมทางเศรษฐกิจในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง : ความหมาย ขอบเขต และมาตรการแก้ไข," 84 ปี ศาสตราจารย์จิตติ ติงศภีทิพย์ : หน้า 49.

เทคนิคต่างๆ ในการปกปิดความผิดอีกด้วย หากองค์กรของรัฐไม่สามารถควบคุมและกำกับดูแล การกระทำความผิดทางเศรษฐกิจได้ ก็อาจจะนำไปสู่วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อ สถาบันของรัฐหรือของเอกชน ความไม่พอใจในหมู่ประชาชน หรือการไม่เคารพกฎหมายเพราะ เหตุประชาชนถูกหลอกลวงตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมมากมาย เช่น การฉ้อโกงประชาชน หรือการกระทำผิดที่มีผลเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจอย่างมหาศาล แม้จะมีได้เกิดความเสียหายแก่ ประชาชนโดยตรง แต่ก็อาจเกิดความเสียหายโดยอ้อมได้ เช่น ทำให้เกิดความหวั่นวิตกกังวลต่อ ภัยอันตรายต่างๆ ในสังคม ดังนั้นรัฐจึงต้องเข้ามาดำเนินการอย่างรวดเร็วและทันต่อเวลา นอก จากนั้นการดำเนินการยังต้องบรรลุผลโดยให้ผู้กระทำผิดถูกนำตัวมาลงโทษให้ได้เพื่อเป็น เยี่ยงอย่างส่งผลให้เป็นการป้องปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ หากรัฐไม่สามารถแก้ปัญหา อาชญากรรมทางเศรษฐกิจได้ประชาชนก็จะมองว่ารัฐไม่มีสมรรถภาพในการบริหารประเทศ ทั้ง ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ต่างชาติเข้ามาแทรกแซงกิจการภายใน หรือเข้ามาก่ออาชญากรรมทาง เศรษฐกิจและหลบหนีกลับไปได้อย่างง่ายดาย ดังนั้นการดำเนินการกับบุคคลผู้มีความรู้ ความ ชำนาญ ตลอดจนเป็นบุคคลที่มีปฏิภาณไหวพริบจะต้องอาศัยบุคคลในกระบวนการยุติธรรมที่จะ บังคับใช้กฎหมายต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญชำนาญเพื่อให้เกิดทักษะเท่าเทียมกันกับ เทคนิคและความทันสมัยที่อาชญากรใช้ในการประกอบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ³ ซึ่งในต่าง ประเทศจะเล็งเห็นถึงความจำเป็นในการที่ต้องมีเจ้าหน้าที่ที่เป็นบุคคลผู้มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ ชำนาญในเรื่องนั้นโดยเฉพาะมาปฏิบัติหน้าที่เพื่อเป็นการป้องปรามอาชญากรรมทาง เศรษฐกิจ⁴

เมื่อลักษณะของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจมีลักษณะเฉพาะดังกล่าว จึงเกิดปัญหาว่า จะนำอาชญากรหรือผู้กระทำผิดความผิดมาลงโทษเพื่อให้มีผลเป็นการป้องปรามอาชญากรรมทาง เศรษฐกิจได้อย่างไร สิ่งสำคัญก็จะอยู่ที่พยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของจำเลย แต่การ พิจารณาพิพากษาคดีก็มีความสำคัญไม่น้อยกว่าพยานหลักฐานเช่นกัน เนื่องจากในคดีอาญา ผู้พิพากษาจะตัดสินลงโทษจำเลยได้ต้องปราศจากข้อสงสัย ซึ่งผู้พิพากษาจะพิจารณาวินิจฉัยจน

³ สุรพล สิ้นทรัพย์, "อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ : ปัญหาการดำเนินคดีความผิดฐาน หลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532), หน้า 18.

⁴ ดวงกมล พรรณลาภ, "มาตรการทางกฎหมายในการป้องปรามอาชญากรรมทาง เศรษฐกิจ ซึ่งกระทำโดยสถาบันการเงิน," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538), หน้า 109.

ถึงขนาดปราศจากข้อสงสัยได้นั้นจะต้องเป็นบุคคลผู้มีความรู้ ความชำนาญเช่นเดียวกันจึงจะสามารถเข้าใจข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ แต่เนื่องจากบุคคลผู้ก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจเป็นบุคคลที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญชำนาญ มีความเฉลียวฉลาด มีการคบหาสมาคมเพื่อพัฒนารูปแบบ และมีการนำวิทยาการเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชญากรรม องค์การในกระบวนการยุติธรรมจึงต้องมีการพัฒนาเพื่อให้ทันต่อรูปแบบของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติและสำนักงานอัยการสูงสุดได้มีการกำหนดหน่วยงานเฉพาะขึ้นมาดำเนินคดีกับอาชญากรรมประเภทนี้ ดังนั้นองค์การในการพิจารณาพิพากษาจึงต้องมีการพัฒนาปรับปรุงระบบงานในการพิจารณาพิพากษาให้เหมาะสมกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ โดยกำหนดให้มีกระบวนการพิจารณาพิพากษาเป็นพิเศษแตกต่างจากคดีอาญาทั่วไป เพื่อให้มีความเหมาะสมกับลักษณะและรูปแบบของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และจัดให้มีผู้พิพากษาที่มีความเชี่ยวชาญชำนาญเป็นพิเศษให้แก่องค์การในการพิจารณาพิพากษาคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ โดยจัดให้มีผู้พิพากษาสมทบ เพราะจะเป็นการนำบุคคลที่มีความรู้ ความชำนาญอยู่แล้วมาร่วมตัดสินคดีที่เกิดจากการนำความรู้ ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญ ความกล้าหาญทางเทคโนโลยีมาใช้ในการกระทำความผิด โดยเป็นการช่วยเหลือศาลในการพิจารณาพิพากษาคดี ทำให้ผู้พิพากษาสมาชิกเข้าใจวิถีทางหรือเทคนิคต่างๆ ได้เป็นอย่างดีและเข้าใจได้อย่างชัดเจนในการตัดสินคดี เพราะบุคคลภายนอกจะเป็นผู้เข้าใจสภาวะการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว คงจะไม่มีบุคคลใดที่จะเป็นผู้ที่มีความรอบรู้อย่างเชี่ยวชาญทุกด้านสาขาวิชาต่างๆ ได้อย่างต้องแท้แน่นอน และการนำบุคคลภายนอกเข้ามาโดยเป็นบุคคลที่เชี่ยวชาญประสบผลสำเร็จในสาขานั้นๆ เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป และต้องเข้ามาเป็นผู้พิพากษาในองค์คณะนั้นๆ แม้จะเป็นเสียงข้างน้อยแต่ก็จะเป็นการทำให้ภาพของการเป็นศาลชำนาญการพิเศษชัดเจนขึ้น และเป็นการเปิดกว้างสู่ภายนอกเพื่อให้ศาลได้รับข้อมูล ข้อคิดเห็น ทัศนะต่างๆ จากบุคคลภายนอกวงการกฎหมายมากขึ้น⁵ ซึ่งความรู้และประสบการณ์น่าจะเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีมากกว่าการนึกคิดเอาเองหรือการรู้เพียงผิวเผิน⁶ โดยประเทศเยอรมันได้มีระบบเปิด

⁵ คณะกรรมการการกฏหมายและการยุติธรรม วุฒิสภา, "กระบวนการยุติธรรมและเรื่องพัฒนาการขององค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการยุติธรรมทางอาญาและทางแพ่ง," ฉบับฉลองสิริราชสมบัติ ครบ 50 ปี พ.ศ. 2539 : หน้า 79.

⁶ สุชาฎ โภคิน, "บทบาทของผู้พิพากษาสมทบในศาลแรงงานกลาง," ตุลพาท 27, 6 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2523) : หน้า 61.

ให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นผู้พิพากษาเพื่อพิทักษ์ความยุติธรรมซึ่งคุณสมบัติของผู้พิพากษาแต่ละศาลก็จะแยกแตกต่างกันออกไป

ดังนั้นหากนำระบบผู้พิพากษาสมาทบมาใช้กับองค์กรในการพิจารณาพิพากษาคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจแล้ว จะเป็นการนำระบบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาร่วมเป็นผู้พิพากษาสมาทบในศาลต่างๆ ทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในสถาบันศาล แต่การนำระบบผู้พิพากษาสมาทบมาใช้แล้วจะเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ลุล่วงหมดไปหรือไม่นั้น ทั้งนี้ยังต้องอยู่ที่คุณสมบัติต่างๆ ของผู้พิพากษาสมาทบและอำนาจหน้าที่ที่กำหนดให้สอดคล้องกับแนวความคิดและวัฒนธรรมของประเทศไทยอีกด้วย จึงต้องมีการศึกษาเพื่อวิเคราะห์และพัฒนานำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับประเทศไทย และสมควรกำหนดให้ผู้พิพากษาสมาทบเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ เพื่อให้บุคคลไม่สุจริตต้องรับโทษหนักขึ้นตามประมวลกฎหมายอาญา ทั้งนี้ต้องกำหนดหน้าที่และกำหนดระเบียบปฏิบัติเพื่อให้เหมาะสมกับการดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมาทบเพื่อให้คงไว้ซึ่งความเชื่อถือและความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม แต่ปัญหาที่สำคัญอีกจุดหนึ่งของการกำหนดให้นำระบบผู้พิพากษาสมาทบมาใช้กับองค์กรในการพิจารณาพิพากษาคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ คือ การมีมาตรการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่และการพิจารณาตัดสินคดีซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต้องมีเพื่อให้มีการตรวจสอบได้ ทั้งนี้ก็ควรจะวิเคราะห์ถึงกรณีที่หากมีการกำหนดให้มีการทำความเห็นของผู้พิพากษาทุกท่านมาระบุไว้ในคำพิพากษาเพื่อให้ได้มีการเปิดเผยตรวจสอบได้ และควรวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมในการกำหนดให้มีผู้พิพากษาสมาทบในศาลอุทธรณ์เพื่อให้มีการอุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นมาสู่ศาลอุทธรณ์ และกำหนดให้ประเด็นปัญหาข้อเท็จจริงถึงที่สุดในศาลอุทธรณ์โดยศึกษาถึงความเป็นไปได้และจะเป็นการสอดคล้องกับกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยหรือไม่

1.2 สมมุติฐาน

เนื่องจากอาชญากรรมทางเศรษฐกิจมีลักษณะเฉพาะในการดำเนินคดี ซึ่งในปัจจุบันปรากฏว่าระบบงานในการพิจารณาพิพากษาคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ สมควรมีการศึกษาเพื่อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงพัฒนาระบบงานให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมแก่ลักษณะของความผิดเป็นการเฉพาะ

1.3 วัตถุประสงค์

1. ศึกษาถึงปัญหาของระบบงานในการพิจารณาพิพากษาคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
2. ศึกษาถึงปัญหาของการไม่มีกระบวนการวิธีพิจารณาที่เหมาะสมกับคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
3. ศึกษาถึงความจำเป็นและแนวทางในการจัดให้มีบุคคลที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้านมาวินิจฉัยตัดสินคดี
4. ศึกษาถึงรูปแบบขององค์กรในการพิจารณาพิพากษาคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
5. ศึกษาถึงกระบวนการวิธีพิจารณาที่เหมาะสมกับคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
6. ศึกษาถึงที่มา ลักษณะ และรูปแบบของระบบผู้พิพากษาสมทบ
7. ศึกษาถึงข้อดีและข้อด้อย ตลอดจนความเหมาะสมของการนำระบบผู้พิพากษาสมทบมาใช้ในคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
8. ศึกษาถึงระบบตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบ
9. ศึกษาถึงประเภทคดีที่จะเหมาะสมในการนำระบบผู้พิพากษาสมทบมาใช้

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้มีขอบเขตของเนื้อหาครอบคลุมเฉพาะการศึกษา

1. ปัญหาของระบบงานในการพิจารณาพิพากษาคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
2. ปัญหาของการไม่มีกระบวนการวิธีพิจารณาที่เหมาะสมกับคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
3. ความจำเป็นและแนวทางในการจัดให้มีบุคคลที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้านมาวินิจฉัยตัดสินคดี
4. รูปแบบขององค์กรในการพิจารณาพิพากษาคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
5. กระบวนการวิธีพิจารณาที่เหมาะสมกับคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
6. ที่มา ลักษณะ และรูปแบบของระบบผู้พิพากษาสมทบ
7. ข้อดีและข้อด้อย ตลอดจนความเหมาะสมของการนำระบบผู้พิพากษาสมทบมาใช้ในคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
8. ศึกษาถึงระบบตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบ

9. ศึกษาถึงประเภทคดีที่จะเหมาะสมในการนำระบบผู้พิพากษาสมทบมาใช้

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงปัญหาของระบบงานในการพิจารณาพิพากษาคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาของการไม่มีกระบวนการวิธีพิจารณาที่เหมาะสมกับคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
3. ทำให้ทราบถึงความจำเป็นและแนวทางในการจัดให้มีบุคคลที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้านมาวินิจฉัยตัดสินคดี
4. ทำให้ทราบถึงรูปแบบขององค์กรในการพิจารณาพิพากษาคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
5. ทำให้ทราบถึงกระบวนการวิธีพิจารณาที่เหมาะสมกับคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
6. ทำให้ทราบถึงที่มา ลักษณะ และรูปแบบของระบบผู้พิพากษาสมทบ
7. ทำให้ทราบถึงข้อดีและข้อด้อย ตลอดจนความเหมาะสมของการนำระบบผู้พิพากษาสมทบมาใช้ในคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
8. ทำให้ทราบถึงระบบตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบ
9. ทำให้ทราบถึงประเภทคดีที่จะเหมาะสมในการนำระบบผู้พิพากษาสมทบมาใช้

1.6 วิธีการวิจัย

1. การวิจัยเอกสาร (Document Research) เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลจากกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หลักกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตำราวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ผู้วิจัยทำวิจัย บทความ เอกสารอ้างอิงทางกฎหมาย ตลอดจนความเห็นของนักนิติศาสตร์
2. การวิจัยภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ทรงคุณวุฒิ เช่น ผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบในศาลต่างๆ ผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ